

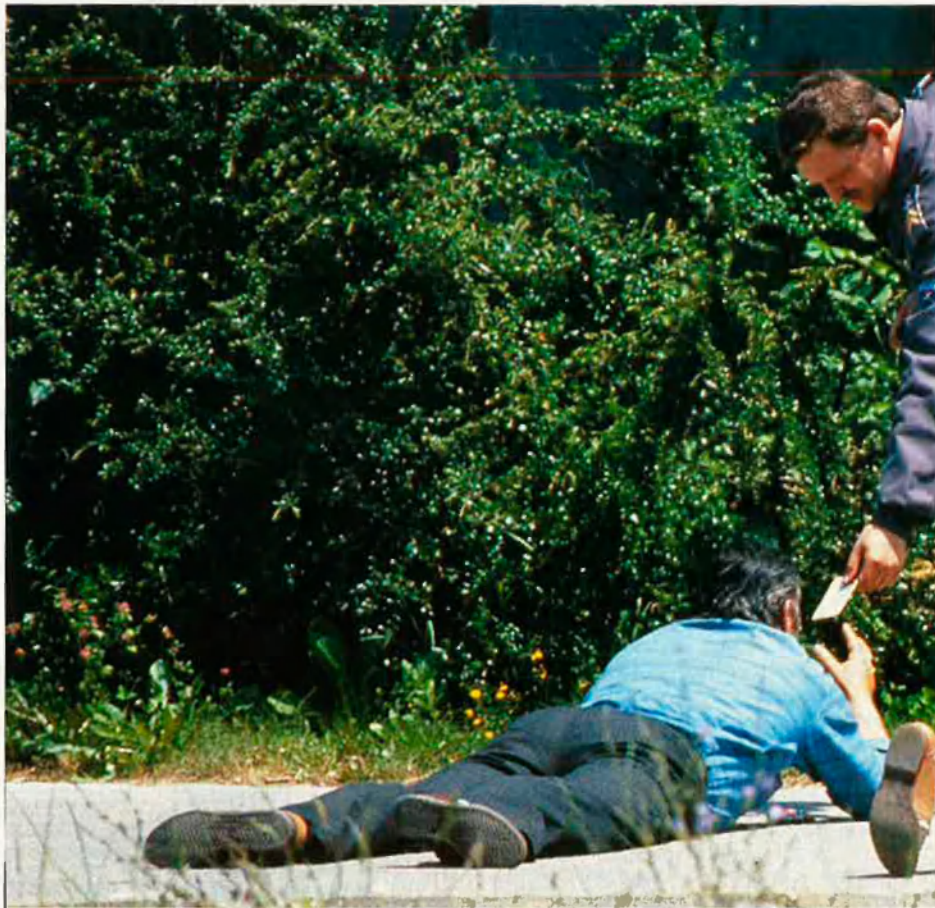
Crònica des de Ljubljana del nostre enviat especial

Si vis pacem, para bellum

Després de la declaració de Brioni, una acord "sota pressió" entre eslovens i iugoslaus, s'han obert les portes d'una hipotètica negociació. Són converses d'incertesa on tothom sembla saber que no hi ha consens possible.

Imperatiu i despòtic, el president del Parlament eslovè va tallant una a una les intervencions dels oradors que gosen acostar-se a la tribuna a explicar la seva opció de vot. No hi ha temps per a disquisicions, els observadors internacionals que diumenge havia promès la CEE no pensaven acostar-se a Ljubljana si al Parlament eslovè se li acudia rebutjar l'acord de Brioni. Milan Kucan, el president de la república, s'havia esforçat dilluns en conferència de premsa, i dimecres al Parlament, a convèncer el país de les virtuts d'un acord que no reconeixia Eslovènia com a nació sobirana, que considerada Iugoslàvia com una entitat internacionalment vàlida i que obligava a retornar el control de fronteres –la seguretat, no les duanes– al govern federal. La conclusió de Kucan no podia ser més ambigua: "Som una nació independent que lluita per la seva independència". El joc del gat i el ratolí pot definir, sense gaires metàfores, el perquè d'aquestes concessions. Quan el gat serbi no té manies a menjar-se –sencera si és possible– la rata eslovena, només la presència de la troica, europea, pot impedir el final anunciat. Així s'hauria pogut definir la citada sessió parlamentària del passat dimecres 10 de juliol, ho resumeix sense gaires embuts Menka Puhar, directora del principal diari eslovè, "Havíem de triar entre una opció dolenta i una pitjor, i vam triar la dolenta". La CEE volia obtenir totes les seguretats, i posar així contra les cordes els polítics eslovens que temien que la nit del dimarts –amb els observadors de la CEE dormint a Belgrad– els tancs de l'exèrcit federal repetissin la coneguda història d'una invasió anunciada.

El final de la sessió, només el dirigent d'un extravagant Partit Liberal es situava en contra el document de Brioni en termes profètics: "No acceptaré aquesta vergonya que anuncia una futura capitulació".



La resposta d'un país contra una agressió no del tot inesperada.

lació". Altres, més pragmàtics, anuncien el seu vot favorable "perquè no hi ha cap més alternativa", i, entremig, un jove membre de la defensa territorial eslovena, amb l'uniforme verd oliva de rigor, recordava certes crueltats de la política internacional: "Hem fet una pila de concessions però no sé si tenim garanties que serem reconeguts". Cucan l'encertava, irònicament potser, quan assegurava que Brioni era "el primer exemple de la manera europea de solucionar problemes". Abans del migdia la missió d'observadors ja havia aconseguit el que

es proposava: 189 vots favorables, 11 vots negatius i 17 abstencions confirmaven el document de Brioni. Un diumenge el aliat de recanvi de Tito parava els peus a la guerra, per més que Borislov Jovic hagués de marxar de la reunió la mateixa tarda del diumenge. "Tenia coses importants a fer", va assegurar Kucan. Ni el general Adjic ni cap dels seus col·legues va assistir a aquesta reunió de polítics, però, com l'obra de Tito, ells també hi eren presents. Els observadors internacionals no van arribar a Ljubljana fins dijous al vespre. Malgrat totes ica-

dascuna de les concessions.

LA INCREDULITAT NECESSÀRIA

"Vaig somiar que els avions bombardejaven amb napalm i que la pell em queia a tires. Després, ja no podia respir", Peter Gaia. Al Saxo Bar sona Judas Priest i la gent s'asseu a la terrassa per explicar-se la vida: "Només vull prendre una cervesa, prefereixo no pensar-hi". Tothom prefereix no pensar-hi. Els periodistes abandonen la ciutat —massa tranquil·la— i Ljubljana s'empassa l'estiu entre estudiants atra-

també ha perdut els exàmens finals de la Facultat de Geografia i haurà d'esperar fins que al setembre es torni a reorganitzar l'ensenyament. A més, durant la fase més dura de la confrontació, els seus pares la van obligar a quedar-se a casa. És un dels molts eslovens que només va sentir alarmes aèries i el so de les bombes que queien sobre el castell de Ljubljana. Un dels molts eslovens que va veure la guerra per la televisió i que no podia creure-s'ho. Molts altres, però, amb permís dels pares o sense, van sortir al carrer a posar en pràctica allò que una revista americana ti-

a tres quart de tres de la matinada, quaranta tancs del primer i segon batalló de la brigada de Brankita iniciaven una estranya ofensiva que —oficialment— pretenia recuperar el control sobre les fronteres. La història posterior es pot trobar ja a totes les hemeroteques. El bombardeig de l'aeroport de Ljubljana, els enfrontaments, el bloqueig de les carreteres. La resposta d'un país contra una agressió no del tot inesperada. N'han quedat testimonis que, de moment, són objectius del "turisme militar". A la frontera de Nova Gorika, just després de la duana, dos tancs carbonitzats escolten —a banda i banda de la carretera— l'entrada dels cotxes. Als voltants, tres tancs recuperats a l'exèrcit federal, són ara la penyora d'un cos armat que viu hores d'orgull: "la defensa territorial eslovena", la sorpresa d'uns combats, i d'una guerra, on els reclutes iugoslavs no sabien què pintaven i els reclutes —o els voluntaris— ho sabien massa bé. Damunt d'un T-72, quatre soldats eslovens petant la xerrada com si tota la vida haguessin maniobrat armes tan pesades. No posen obstacles a comentar la batalla. Ja se sap qui la va guanyar. "El divendres passat aquí va haver-hi enfrontaments. Vam rodejar una columna de tancs, la majoria es van rendir però alguns van voler respondre. Dos soldats van morir cremats i un va volar pels aires, a un que volia escapar li vam disparar a la cama". Aquest milicià bronzejat contempla aquesta carcassa enfangada i antiquada amb tot el convenciment del món: "estic preparat per lluitar". Un soldat perdut i amb aire calvinista li replica: "Sí, però ells tenen també míssils anticarro". Tampoc sembla importar-li gaire: "Els soldats iugoslavs són molt joves i tenen por". La por que just a l'altre cantó de la frontera semblen experimentar els italians. Els afores de Gorizia —la mateixa ciutat eslovena però sota mandat italià— estan plenes de discrets camuflaments militars. Discrets, però evidents: xarxes de fulles sobre tanquetes, sacs de sorra amagant nius de metralladores. Ni a Itàlia, ni a Àustria ningú es creu que la guerra s'hagi acabat. Després de Brioni, els exèrcits continuen als seus llocs.

Però les forces armades iugoslaves van tastar la derrota. Trenta-set soldats van morir sense tenir temps d'entendre el perquè. I dos mil nou-cents vuitanta quatre soldats van ser hostes durant uns dies de les presons eslovenes. Gairebé tots ja han tornat a casa, tret d'alguns oficials, però més de tres mil eslovens es troben segregats legalment per l'exèrcit iugoslau, incomunicats a les casernes. Els que poden,



ARXIU

fegats i modernes noies lèngüides. La pau ha d'haver arribat. Pels volts del riu Ljubljànica, passen tota mena de bicicletes, és la conseqüència més òbvia d'una guerra només incipient: "Hem tornat a la nostra infantesa, hem descobert que per passar entre les barricades, les bicicletes eren molt més còmodes i ara tots els joves ens movem així". És la cara amable de Ljubljana. L'aire barroc del centre històric. Les samarretes de cotó. La botiga de Benetton. Les caballeres rosses i els posats naturals. Matia Susnick no solament ha après a conduir de nou la bicicleta,

tulava: "Guerra a Europa". Malgrat que, al canal eslovè, feien *Twin Peaks*.

LES ARMES DE IUGOSLÀVIA

Hi havia hagut un referèndum el 23 de desembre de 1990 (88'5% dels electors van votar a favor de la independència). Hi havia hagut interminables reunions de la presidència federal per aturar el procés de dissociació d'Eslovènia i Croàcia. Hi havia hagut, finalment, una declaració formal d'independència. El 25 de juny Eslovènia tallava les amarres. El 27 de juny,



La penyora d'un cos armat que viu hores d'orgull.

ARXIU

escapen (no solament els eslovens) els altres aguanten amb la pistola al clatell. La confusió de les ordres, la manca d'una estratègia definida i la poca importància de la força real feta servir, expliquen, a banda de la instintiva reacció eslovena— el fracàs d'aquesta operació de "recuperació de l'ordre constitucional". Tot i així, la valoració de danys feta per les autoritats eslovenes, tant sobre el trànsit i les comunicacions com sobre diversos sectors econòmics, puja a més de 700 milions de dòlars. Una simple visita al país indica que l'enfonsament del turisme és absolut, fins a l'extrem que les famoses coves de Postojnska estan tancades als visitants, que, si apareixen, són només periodistes amb ganes de matar l'estona lluny dels imponents salons del centre de premsa de Ljubljana. La paràlisi en la importació i exportació és evident. La mateixa duana de Nova Goricka que solia tenir un trànsit diari de vora cinc-cents camins, té a hores d'ara una mitjana diària de cinquanta camions. Encara més dolorós ha estat el tancament —i posterior negativa del govern federal a la seva reobertura— de l'aeroport de Brnik, prop de Ljubljana—, perquè col·loca la companyia aèria Adria Airways, la nineta dels ulls d'or del govern eslovè, al punt del rigor mortis, després de la guerra del Golf i amb la incertesa d'un espai aeri blocat pels militars iugoslaus. Fins i tot els triestins prefereixen una Iu-

goslàvia unida, no per cap norma sagrada, sinó sobretot perquè la línia Ljubljana-Nova York i Ljubljana-Bangkok, resultava força més barata que qualsevol oferta italiana, i perquè, lligats amb la resta del país per una sola carretera, la seva estabilitat depèn en bona mesura de l'estabilitat dels veïns croats i eslovens. En aquesta altra guerra econòmica que Eslovènia està pagant encara més cara, s'hi troben també les claus que expliquen la decisió d'Eslovènia de no tornar mai més a la federació.

IMPOSTOS I AUTODETERMINACIÓ

"Ens hem passat molts anys pagant, pagant i pagant, i no volem pagar mai més". La frase, en totes les seves accepcions, resumeix prou bé les arrels profundes d'una decisió arriscada. Amb un producte nacional brut que representa el 18'2 per cent del total de Iugoslàvia, una exportació que arriba al 26 del percentatge total de l'estat. Aquesta nació, que no arriba als dos milions d'habitants, produeix, junt amb Croàcia, la majoria d'articles *salvables* de Iugoslàvia. I ha mantingut una contribució impositiva superior a altres *regions* sota fórmules de solidaritat redistributiva que recorden, en altres paràmetres ideològics, alguns estats del sud de la mediterrània. "Paguem per ajudar Kosovo i la burocràcia sèrbia es queda els nostres di-

ners". Aquest és el discurs oficial i popular, gairebé obsessiu i monotemàtic. És per això que no hi ha cap pressió empresarial per reparar la situació política a favor de Iugoslàvia. Perquè Àustria, Alemanya, Itàlia i el mercat domèstic de Croàcia, són l'únic objectiu de la classe empresarial, només la comprensió d'aquest factor, juntament amb la gens menyspreable cohesió ètnica, com també el descrèdit del *comunisme* de Tito expliquen la unanimitat de la població que ha carregat de motius patriòtics una decisió que és bàsicament econòmica.

La guerra sembla només una qüestió de temps. La televisió eslovena va gravar imatges de l'exèrcit federal utilitzant helicòpters de la Creu Roja per transportar armes a l'interior d'Eslovènia. L'altra guerra de nervis continua a tota màquina. El ministre croat d'Informació exposava el seu temor a una intervenció armada en deu o quinze dies. A Zagreb, els joves inflen el pit i sentencien: "Si cal, lluitarem". A Ljubljana encara hi ha qui somia a fer vacances. No els agradaria haver de tornar-hi però els problemes són cada dia més insolubles i els camins de la negociació més estrets i tothom —eslovens i militars— té un objectiu clar a aconseguir. Encara que sigui del tot incompatible.

Oriol Malló